

پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام اجتماعي اسلامي

یوهنډون کارډان
KARDAN UNIVERSITY

فهرست

- فهرست
- نتایج متوقع از درس
- تعریف نظام اجتماعی اسلام
- اهداف نظام اجتماعی اسلام
- خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام
- منابع مضمون

نتایج متوقع از درس

محصّلین محترم به مطالب ذیل دسترسی پیدا کنند:

- تعریف، اهمیت و ضرورت نظام اجتماعی؛
- تعریف، اهمیت، ضرورت و ارزش نظام اجتماعی اسلام؛
- اجتماعیّت عبادات مالی و بدنی اسلام؛
- نماز؛ زکات؛ حج؛ سیاست و غیره؛
- منابع نظام اجتماعی اسلام؛
- اساسات نظام اجتماعی اسلام؛
- خصوصیات نظام اجتماعی اسلام: وحی الهی، عقیده، ایمان، اخلاق نیک، اخوت، تعاون، ترحم و همدردی، عدالت؛ مساوات، امر به معروف و نهی از منکر، الزامیت قوانین، جهانی، کمال و شمول.

یوهنډون کارډان
KARDAN UNIVERSITY

تعریف نظام اجتماعی اسلام

نظام اجتماعی اسم مرکب از دو کلمه میباشد: نظام و اجتماع؛ که هر کدام آن قابل تعریف میباشد؛ تا این که معنای آن واضح و روشن گردد.

تعریف نظام: نظام کلمه عربی بوده از نظم گرفته شده است و بر معانی ذیل اطلاق میگردد: ترتیب؛ تنظیم؛ تنسيق؛ تألیف؛ قرار دادن دو چیز پهلوی هم دیگر.

تعریف اجتماع: اجتماع نیز کلمه عربی بوده از جمع گرفته شده است و بمعنی یکجا شدن؛ اختلاط؛ ضد تفرق میباشد.

تعریف نظام اجتماعی اسلام: نظام اجتماعی اسلام عبارت از اصول وقواعدی میباشد که روابط اجتماعی مسلمان ها را در یک مجتمع طبق شریعت اسلامی تنظیم و ترتیب مینماید.

یوهنډون کارډان
KARDAN UNIVERSITY

اهداف نظام اجتماعی اسلام

نظام اجتماعی اسلام دارای اهداف روشن؛ واضح؛ و مشخصی میباشد؛ که هیچ نظام دیگری دارای چنین اهدافی نمیباشد و بارزترین اهداف نظام اجتماعی اسلام ذیلا بیان میگردد:

- 1- تربیه فرد و مسلح ساختن وی به سلاح ایمان؛ عقیده و یکتا پرستی.
- 2- تربیه خوانواده به اساس احترام حقوق یکدیگر.
- 3- اصلاح مجتمع به اساس اخوت و برادری.
- 4- تحقق عدالت و مساوات در مجتمع اسلامی.
- 5- غرس اخلاق نیکو بین افراد جامعه.
- 6- از بین بردن فساد؛ منکرات؛ بی اخلاقی و بی حیائی از مجتمع اسلامی.
- 7- از بین بردن تعصبات؛ حسد؛ کینه؛ بدبینی ها از میان افراد جامعه.

یوهنډون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

ادامه... بیان اهداف نظام اجتماعی اسلام

8- تامین امنیت؛ جلب آرامش و اطمینان بین افراد جامعه.

9- از بین بردن ظلم و ستم از میان افراد مجتمع اسلامی.

10- آزادی افراد مجتمع اسلامی از اطاعت و پیروی هوا و هوس؛ خواهشات نفسانی؛ و شیاطین انس و جن؛ سوق دادن شان بسوی اطاعت و پیروی خالق یکتا و لایزال.

11- ایجاد یک مجتمع اسلامی با پایه های عقیده؛ اخوت؛ عدالت؛ مساوات؛ امن؛ اطمینان؛ رعایت حقوق و واجبات.

خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

نظام اجتماعی اسلام دارای خصوصیات بوده که هیچ نظام اجتماعی دیگر در دنیا چنین خصوصیتی را دارا نمی باشد؛ چرا که نظام اجتماعی اسلام منسوب به دینی است که او دین الله است؛ و از جانب الله جل جلاله پایه گذاری شده است پس باید دارای چنین خصوصیتی باشد که از همه نظام های دیگر برتریت داشته باشد این خصوصیات قرار ذیل به گونه مختصر و فشرده بیان میگردد:

۱- **منبع نظام اجتماعی اسلام وحی الهی و احادیث نبوی میباشد؛** پس باید پایه های نظام اجتماعی اسلام از طرف الله متعال گذاشته شده است و پیامبر بزرگوار اسلام بشکل فعلی در زندگی شان همه اساسات نظام اجتماعی را پایه گذاری نموده است طوری که الله متعال میفرماید: **(إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوِيكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ)** ترجمه: هر آینه مؤمنان با هم دیگر برادر هستند؛ پس صلح نمایید بین دو برادر تان و از الله جل جلاله بترسید تا اینکه شما شامل رحمت الله متعال شوید. و پیامبر صلی الله علیه وسلم میفرماید: **(المسلم أخو المسلم؛ لا يظلمه؛ ولا يحقره ولا يخذله)**

ترجمه: مسلمانان برادر مسلمان است بالای وی ظلم نمی کند ویرا حقیر نمیندازد و رسوائی را به وی روا نمیدارد.

ادامه... خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

۲- **نظام اجتماعی اسلام استوار به عقیده توحید میباشد؛** عقیده توحید نظام اجتماعی اسلام را صیقل داده؛ و دارای وزن خاص بین نظام های دیگر گردانیده است همه روابط اجتماعی مسلمانها در مجتمع اسلامی روابط ایمانی بوده و هیچ نقطه و یا رابطه در نظام اجتماعی اسلام دور از عقیده و اینمان نمیباشد.

۳- **نظام اجتماعی اسلام متکی به اخلاق نیک بوده؛** و تمام بخش های و جنبه های نظام اجتماعی اسلام در بر گیرنده اخلاق نیک میباشد. مسلمانان ملزم به پیاده آن در روابط اجتماعی شان میباشند پیامبر بزرگوار اسلام میفرماید: (إنما بعثت لأتمم مكارم الأخلاق) ترجمه: هر آینه مبعوث (فرستاده) شدم تا این که مکارم (خوبی های) اخلاق را تکمیل نمایم.

و پیامبر صلی الله علیه وسلم اخلاق نیک را نشانه کمال ایمان میداند و میفرماید: (أكمل المؤمن إيمانا أحسنهم خلقا) ترجمه: کامل ترین مؤمنان کسی است که دارای اخلاق نیک باشد.

۴- **نظام اجتماعی اسلام متکی به اخوت و برادری میباشد؛** مسلمانان در جامعه اسلامی با هم دیگر برادر هستند و به اختلاف رنگ؛ قوم؛ نژاد؛ زبان و غیره بر خلاف تمام نظام های دیگر که روابط افراد جامعه را اغلبا روابط قومی، نژادی، سمتی، مادی، شکل میدهد، طوری که الله متعال روابط افراد جامعه اسلامی را به آیت مبارکه واضح نموده و میفرماید: **(إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ)** **سوره الحجرات**
ترجمه: هر آینه مؤمنان باهم برادرند.

5- **نظام اجتماعی اسلام استوار بر تعاون و همکاری میباشد؛** هر مسلمان در جامعه اسلامی به اندازه قدرت و توانش مکلف به تعاون و همکاری با برادر مسلمانش میباشد تعاون و همکاری در حقیقت تهاداب و اساس نظام اجتماعی اسلام بشمار میرود بدون بدون همکاری نظام اجتماعی از هم پاشیده و از بین میرود الله جل جلاله افراد مجتمع اسلامی را امر به تعاون و همکاری نموده و میفرماید: **(وتعاونوا على البرّ واتقوا ولا تعاونوا على الإثم والعدوان واتقوا الله إن الله شديد العقاب)** **سوره مائده آیه 2**

ترجمه: تعاون و همکاری کنید به نیکی و تقوی و همکاری و یاری ننمایید به گناه و ظلم و بترسید از الله یقینا که عذاب الله سخت است.

ادامه... خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

یوهنډون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

6- **نظام اجتماعی اسلام استوار به ترحم، عطفوت، همدردی و غم شریکی میباشد؛** مسلمانان در خوشی و خفگی یکدیگر شریک استند، افراد جامعه اسلامی مانند یک جسم و یک کتله استند که به خوشی یکی شان همه خوش و به خفگی یکی شان همه خفه میشوند طوری که پیامبر صلی الله علیه وسلم میفرماید: (مثل المؤمنین فی توادهم و تراحمهم و تعاطفهم کمثل الجسد الواحد إذا اشتکی منه عضو تداعی له سائر الجسد بالسهر و الحمی) صحیح مسلم { 2586 }

ترجمه: مسلمانان در دوستی، ترحم و همدردی مانند یک جسد واحدی هستند که هرگاه درد کند یک عضو بدنش، به درد آورد همه اعضای آنرا.

7- **نظام اجتماعی اسلام استوار بر عدالت میباشد؛** فیصله و حکم بالای تمامی افراد جامعه اسلامی به اساس عدل، قسط و برابری صورت میگیرد نه به اساس رنگ، قوم، نژاد، زور و غیره زیرا عدل و قسط در حکم (داورى) امر الهی است و تطبیق امر الله متعال بالای مسلمانان واجت و لازمی میباشد در آیه مبارکه ذیل میفرمایند:

ادامه... خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

(وإذا حکمتم بین الناس أن تحکموا بالعدل) سوره نساء آیه 58

ترجمه: هرگاه اگر شما حکم می‌کردید بین مردم پس حکم کنید به اساس عدل و قسط.

از این آیه مبارکه چنین استنباط می‌گردد که عدل در حکم شامل همه مردم بوده و اعم از مسلمان و کافر تنها مخصوص مسلمانها نمی باشد زیرا که در آیه مبارک کلمه {الناس} استعمال گردیده و هرگاه در قرآن کریم کلمه {الناس} استعمال گردد، شامل مسلمان و کافر میشود

قبل از اسلام فیصله ها به اساس قوم سالاری، و قدرت سالاری بود وقتی که اسلام عزیز آمد بالای همه خط بطلان کشید و تنها و تنها عدل و قسط باید را معیار حکم و قضا قرار داد.

درین مورد ما روایت های مشهوری داریم که روزی یکی از مشرکین قریش سرقت نمود و سارق یکی از اشراف قریش بود تعداد آنها به خاطر شفاعت خواهی نزد پیامبر صلی الله علیه وسلم آمدند تا اینکه پیامبر صلی الله علیه وسلم حد سرقت را از وی ساقط نماید یعنی او را مجازات نکند و یا این که در جزایش تخفیف نماید پیامبر صلی الله علیه وسلم به قاطعیت کامل سوگند یاد کرد و فرمود: (والذی نفس محمد بیده لو أن فاطمة بنت محمد سرقت لقطع یدها) متفق علیه

ترجمه: قسم به آن ذاتی که زندگی من به دست اوست، اگر فاطمه دختر من نیز دزدی میکرد دستش را قطع می کردم.

یوهنن — ون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

ادامه... خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

8- **نظام اجتماعی اسلام متکی به مساوات و برابری است؛** هیچ فرق و برتری بین غنی و فقیر، قوی و ضعیف، مرد و زن، کلان و خورد نمیباشد. همه در حق باهم برابر هستند.

هرگیز در نظام اجتماعی اسلام برتری و فضیلت بین افراد جامعه اسلامی وجود ندارد و همه از حقوق مساوی برخوردار میباشند. قرآن حقی که برای یک قوم داده میشود برای ضعیف نیز داده میشود.

برتریت و فضیلت نزد الله جل جلاله به اساس تقوی و عمل نیک میباشد نه به اساس رنگ، قوم، زبان، نژاد و غیره قسمی که الله جل جلاله در قرآن مجید گفته اند: **(يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰ كُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ)** سوره حجرات آیه 13

ترجمه: ای مردم ما شما را پیدا کرده ایم از یک مرد و زن، و گردانیدیم از شما قبائل و ملت ها تا این که معرفت و شناخت حاصل نمایید هر آیه بهتر و مکرم شما نزد الله متعال با تقوی تر و پرهیزگارتر شماست، و هر آینه الله متعال علیم ودانا است.

کاردان
KARDAN UNIVERSITY

ادامه... خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

قابل تذکر است که مساوات و برابری انسان ها در حقوق عبارت از حقوق اساسی انسان است نه در حقوق خصوصی زیرا حقوق خصوصی میان انسان ها متفاوت میباشد مثلاً حقی را که والدین دارند، فرزندان ندارند و حقی را که همسایه دارد، سایر افراد جامعه ندارد.

و نیز باید واضح نمود که در میان حقوق و واجبات فرق وجود دارد گرچه افراد جامعه در حقوق اساسی با هم مساوی و برابر هستند ولی در واجبات باهم برابر نیستند زیرا هر انسان به اندازه حد و توانش مکلف است به آنچه که ریس و امیر یک کشور مکلف است، رعیت به آن مکلف نیستند، به آنچه که والدین مکلف هستند، فرزندان مکلف نیستند پس تکلیف و واجب منوط به توان و قدرت شخص بوده نه اینکه یک سان باشند.

9- **نظام اجتماعی اسلام استوار بر امر به معروف و نهی از منکر است؛** الله متعال هر فرد جامعه اسلامی را مکلف به دعوت به سوی خیر، امر به نیکی و نهی از بدی ها نموده و این را وظیفه و وجیبه هر فرد مسلمان میداند. امر به معروف و نهی از منکر در یک جامعه سبب رستگاری و فلاح میگردد و با ترک این فریضه اسلامی، فساد دینی، اخلاقی و اداری دامنگیر همه افراد جامعه میگردد و همه در فساد گوناگون آلوده و غرق میشوند.

کاردان
KARDAN UNIVERSITY

ادامه... خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

و جامعه اسلامی را به چالش های جدی روبرو میکند و بلاخره راه بیرون رفت از آن دشوار خواهد بود. در مورد امر به معروف و نهی از منکر الله جل جلاله میفرماید: **(ولتكن منكم أمة**

یدعون إلى الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر وأولئک هم المفلحون) سوره ال عمران 104

ترجمه: باشد از شما امتی یعنی افرادی که بخواهد مردم را به سوی خیر، امر به نیکی کند، و نهی از بدیها و منکرات و آنها مفلح و رستگار هستند.

از این آیه مبارکه چنین استنباط میگردد که رستگاری و کامیابی امت مسلمه درین فریضه الهی نهفته است و ترک نمودن آن سبب عقب مانی، تخلف و فساد میگردد. الموسوعة الفقهية الكويتية

پیامبر بزرگوار اسلام نیز فرموده اند: **(من رأ منکم منکرا فلیغیرہ بیده فإن لم یستطع فبلسان، فإن لم یستطع فبقلبه و ذالک أضعف الإیمان)** صحیح المسلم (ح 78)

ترجمه: کسی که از شما میبیند منکری را پس منع کند آنرا، یعنی با دستانش جلو آنرا بگیرد، اگر جلو آنرا با دستانش گرفته نتوانست، پس منع کند آنرا به زبانش، اگر به زبانش هم آنرا منع کرده نتوانست، پس به قلبش آنرا بد ببیند و این حالت ضعیف ترین حالت ایمان است.

ادامه... خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

10- بسیاری از قواعد و اساسات نظام اجتماعی اسلام الزامی میباشد؛ یعنی هر فرد مسلمان

مجبور و مکلف است که اوامر مانند نماز، روزه و... را انجام دهد و از نواهی مانند دروغ و... اجتناب ورزد و هیچ کس نمیتواند از آن مخالفت کند الله جل جلاله میفرماید: (وماکان لمؤمن ولا مؤمنة إذا قضی الله ورسوله أمرا أن یکون لهم الخیرة من أمرهم ومن یعصی الله ورسوله فقد ضلّ ضلّالا مبینا) سوره احزاب آیه 36.

ترجمه: نیست حق اختیار به هیچ مرد و زن مؤمن وقتی که الله ورسولش چیزی را فیصله کنند و کسی که نافرمانی الله متعال و رسولش را کند پس در حقیقت او گمراه شده است گمراه واضح و روشن.

11- نظام اجتماعی اسلام نظام فرا زمانی و فرا مکانی است؛ بنا بر آن در تمام کشور های جهان و در همه عصر ها یکسان تطبیق میگردد و هیچ نوع تغییر و یا تبدیل در تطبیق آن نظر به اختلاف زمان و یا مکان شرعا مجاز نمی باشد این دال بر آن است که نظام اجتماعی اسلام مساوات و برابری را در میان تمام مردم در هر زمان و مکان رعایت نموده و بر خلاف نظام های دیگر که مربوط به یک کشور بوده و نظر به زمان تغییر می کند.

ادامه... خصوصیت های نظام اجتماعی اسلام

12- **نظام اجتماعی اسلام یک نظام جامع، کامل و شامل میباشد؛** قسمی که دین اسلام دین جامع، کامل و شامل است، نظام اجتماعی اسلام همچنان یک نظام جامع، کامل و شامل است که تمامی جوانب حیات اجتماعی افراد و جماعت را دربر میگیرد از طفولیت تا مرگ شامل همه عرصه های زندگی میشود و هیچ بخشی از زندگی انسانها از احکام این نظام الهی خالی و مستثنی نمیشود و نیز از بدو پایه گذاری این نظام با آغاز نزول قرآن کریم تا قیام قیامت یکسان بوده و هیچ تغییر در قوانین آن با دعوی و تلاش این و آن نمی آید الله متعال میفرماید: **(اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي ورضيت لكم الإسلام ديناً)** سوره مائده آیه 3

ترجمه: امروز تکمیل نمودم برای شما دین تان را، و اتمام نمودم بالای شما نعمت خویش را و اختیار نمودم برای شما دین اسلام را.

منابع مضمون

1. الهداية، للإمام أبو الحسن على بن أبي بكر المرغيناني.
2. حجة الله البالغة، لشاه ولي الله الدهلوي.
3. ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين، للشيخ أبي الحسن على الندوي.
4. البحر الرائق، لابن نجيم الحنفيو.
5. فقه الأسره، لوهبة الزحيلي.
6. التكامل الإجتماعى فى الإسلام، لمصطفى السباعى.
7. تربية الأولاد فى الإسلام، لعبدالله ناصح علوان.

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشکر